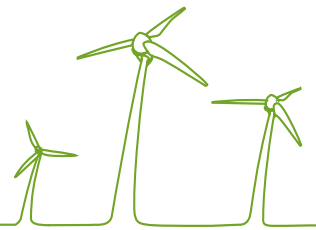

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI

Hirvimäen asemakaava-alueen luontoselvitys

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
2	Tutkimusmenetelmät ja käytetyt tiedon lähteet.....	3
2.1	Maastotyöt	3
2.2	Lähtöaineisto	3
2.3	Kohteiden arvottaminen	4
2.4	Uhanalaisuusluokitus.....	5
2.5	Uhanalaiset luontotyypit	5
3	Kaavahanke ja kaavatilanne	5
4	Luonnonympäristö	6
4.1	Maa- ja kallioperä	6
4.2	Maisema	6
4.3	Vesiolot.....	7
4.4	Linnusto	7
4.5	Kasvillisuus.....	8
4.6	Uhanalaiset luontotyypit	10
4.7	Uhanalaiset lajit	10
4.8	Luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit	11
4.9	Arvokkaat luontokohteet.....	11
5	Suositukset.....	12
5.1	Yleiset suositukset törmäpääskyjen huomioimiseksi maa-ainesten oton yhteydessä.....	12
	Kirjallisuus	13

Liitteet

Liite 1:	Suositukset	1
Liite 2:	Alueella kartoituskäynneillä havaittu pesimälajisto	1

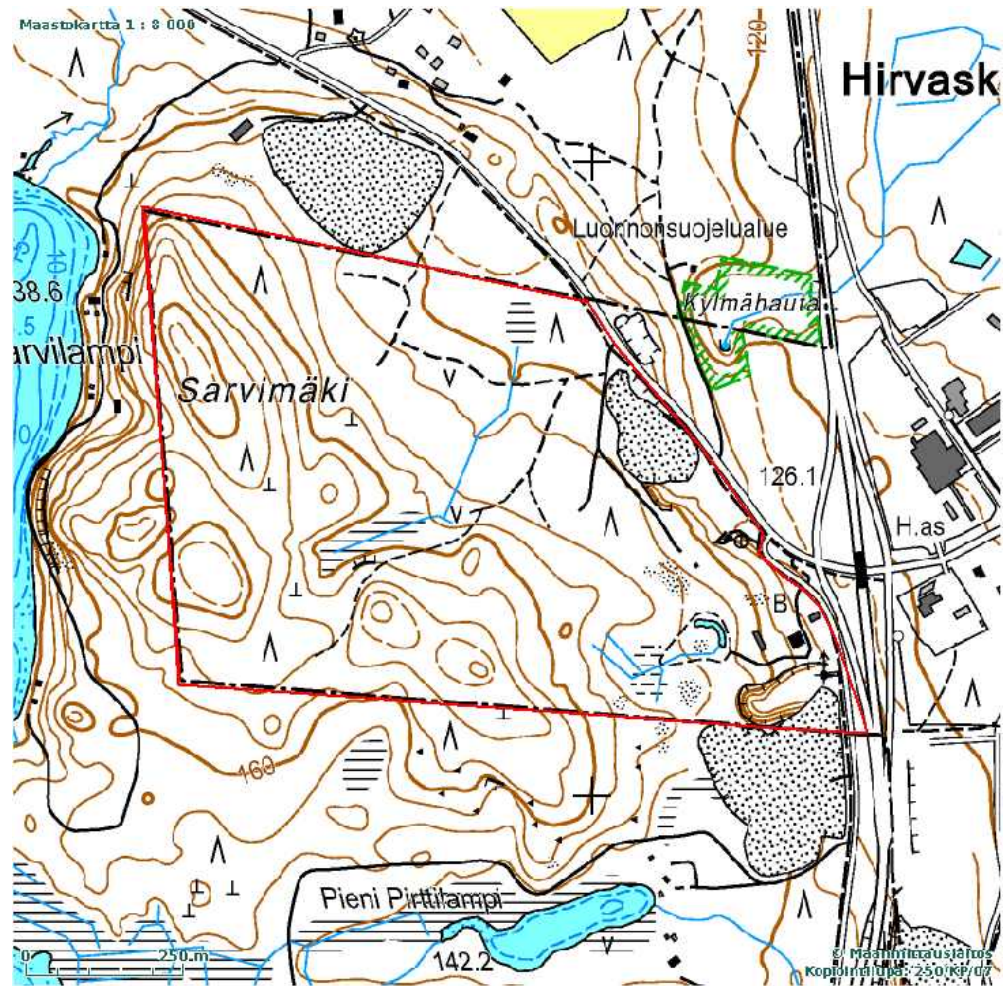
23.8.2012

HIRVIMÄEN ASEMAKAAVA-ALUEEN LUONTOSELVITYS

1 Johdanto

Luontoselvitys liittyy Hirvimäen alueen asemakaavan laatimiseen. Suunnittelualue, jonka pinta-ala on noin 62 ha, käsittää tilat Hirvimäki RN:o 992-454-2-101, Hirvassilo 992-454-2-124, Hannula 992-454-2-82 ja Hirvaskiila 992-454-2-100 sekä Hirvaskankaan tukiasema 992-454-2-121. Suunnittelualue sijoittuu Hirvaskankaalle valtatie ns. länkipuolelle (Kuva 1). Työn tavoitteena on, että maankäytösunnittelussa ja toteutuksessa voidaan huomioida luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden alueiden ja luontotyyppien sekä kasvistolle ja eläimistöille tärkeiden alueiden ominaispiirteiden säilyminen. Selvitystyön tuloksia voidaan hyödyntää kaavan ympäristövaikutustarkastelussa.

Selvityksen on laatinut FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n Jyväskylän toimistosta biologi FT Marjo Pihlaja ja FM Tuomo Pihlaja.

Kuva 1. Selvitettävän asemakaava-alueen rajaus.

23.8.2012

2 Tutkimusmenetelmät ja käytetyt tiedon lähteet

2.1 Maastotyöt

Ennen maastokäyntiä käytiin läpi alueelta aiemmin tehdyt selvitykset ja tarkasteltiin ilmakehän aineisto. Maastotyö suoritettiin 15.5. ja 5.6.2012. Alue kierrettiin kävellen systemaattisesti ja jokainen kuvio kartoitettiin. Maastotyössä keskityttiin kartoittamaan arvokkaat luontotyypit, kasvillisuus, linnusto sekä liito-oravan esiintyminen.

Hirvimäen asemakaava-alueen linnustoa selvitettiin yleisesti käytössä olevien ja pesimälinnustoinventointeihin tarkoitettuja laskentamenetelmiä (kartoituslaskenta) soveltaen (mm. Koskimies & Väisänen 1988). Alueen linnusto kartoitettiin kahdella maastokäynnillä, joilla alue kuljettiin läpi siten, ettei mikään osa alueesta jäänyt yli 50 m päähän kuljetusta linjasta. Laskennat suoritettiin aamulla kello 4.00–9.00, jolloin lintujen aktiivisuus ja havaittavuus on korkein. Sää kartoitusaamuina oli poutainen ja vähätuulinen. Havaintojen tulkinta tehtiin ns. minimiperiaatteella, jolloin yksikin sopivassa elinympäristössä tehty pesintään viittaava havainto riitti siihen, että laji tulkittiin alueella pesiväksi.

Liito-oravan esiintymistä alueella kartoitettiin molemmilla maastokäynneillä. Lajin esiintyminen on helpointa todeta puitten alle kertyvistä papanoista, jotka löytyvät useimmiten metsäkuvion suurimpien kuusien ja haapojen juurelta ja kuvion laidoilta. Kartoituksessa alue kuljettiin läpi ja papanoita etsittiin tarkastamalla systemaattisesti metsiköiden suurimpien puuyksilöiden tyvet ja kuvion laitojen varttuneimpien puiden juuret. Lajille silmämäärin sopivimmilla elinympäristöillä tarkistamista tehostettiin.

2.2 Lähtöaineisto

Työn kannalta keskeisimmät lähteet olivat:

- 1 AIRIX Ympäristö Oy 2008: Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016.
- 2 FCG Finnish Consulting Group Oy 2010: Valtatien 4 kehittäminen välillä Vehniä-Äänekoski. Äänekosken kaupunki, Keski-Suomen tiepiiri 31.3.2010.
- 3 Kalliokiviainnesselvitys Jyväskylän, Keuruun, Leivonmäen, Sumiaisten ja Äänekosken alueilla. 2004. Geologian tutkimuskeskus
- 4 Knuutinen, J. 1991: Suolahden arvokkaat luontokohteet. Suolahden kaupunki.
- 5 Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomi 2012: Metsäsuunnitelmapaketti, Hirvimäki, Äänekosken kaupunki.
- 6 Nironen, M., Kuosmanen, E. & Wasenius, P. 2003: Keski-Suomen granitoidikompleksi. Kallioperäkarta 1:400 000. Geologian tutkimuskeskus, Espoo 2002.
- 7 Oja, J ja Oja, S., 2011: Äänekosken Hirvaskankaan alueen liito-oravaselvitys 2011. Suomen Luontotieto Oy.
- 8 Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 8.
- 9 Raunio, A., Schulman, A. ja Kontula, T. (toim.) 2008b: Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8.
- 10 Suomen ympäristökeskus, HERTTA –ympäristötietojärjestelmä, Uhanalaiset lajit.

23.8.2012

- 11 Suomen Ympäristökeskus, OIVA – ympäristötietojärjestelmä. Suomen pohjavesialueet.
- 12 Suunnittelukeskus Oy 2006a: Äänekosken rakenneyleiskaavan luontoselvitys.
- 13 Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- 14 Junikka, P. 2006: Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaava. Äänekosken kaupunki. 2006.

Internet -sivut:

<http://www.gsf.fi>

<http://www.ymparisto.fi>

<http://www.birdlife.fi>

2.3 Kohteiden arvottaminen

Tunnetut ja maastotyössä löydetyt arvokkaat kohteet arvotetaan luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytetään kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta, luonnon monimuotoisuutta lajitasolla sekä kohteen toiminnallista merkitystä lajistolle. Alueen arvoa nostaa sen toimiminen eläimistön lisääntymis- tai ravinnonhankinta-alueena. Mitä harvinaisemmasta ja uhanalaisemmasta lajista on kyse, sitä arvokkaampi alue on. Metsien luonnontilaisuutta arvioitaessa huomioidaan metsän metsähoidollinen tila, lahopuujatkuvuus ja lahopuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet.

Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen: a) kansainvälisesti arvokkaat kohteet, b) kansallisesti arvokkaat kohteet, c) maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet, d) paikallisesti arvokkaat kohteet sekä e) muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet. Vesilain luontotyyppit arvotetaan tapauskohtaisesti poikkeuksena fladat ja kluuvijärvet, jotka luokitetaan kansallisesti arvokkaiksi kohteiksi.

Kansainvälisesti arvokkaat kohteet. Tähän ryhmään kuuluvat Natura 2000 – verkoston alueet, Ramsar -alueet ja kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA –alueet).

Kansallisesti arvokkaat kohteet. Kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat kansallispuistot, luonnonpuistot, suojeluohjelmien kohteet, erämaa-alueet, koskiensuojelulain mukaiset vesistöt, valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet, kansallisesti tärkeät lintuvesialueet (FINIBA -alueet), kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppijä (LsL 29§), äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten sekä vaarantuneiden lajien esiintymispaikat, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat ja muut arvokkaat luonnonsuojelualueet. Lisäksi kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat ja kulttuurimaisemat.

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet. Tähän ryhmään kuuluvat valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet, seutu- ja maakuntakaavan suojelualuevaraukset, alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat ja maakunnallisesti/seudullisesti merkittävät muut luontokohteet.

23.8.2012

Alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet. Paikallisesti arvokkaisiin kohteisiin kuuluvat kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (MeL 10§), yleis- ja asemakaavojen suojeluvaukset, paikallisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymispaikat sekä muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat luontokohteet.

Muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet. Kohteet, jotka eivät ole edellä mainituissa luokissa mutta, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä, esimerkiksi suuret yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet ja ekologiset käytävät. Lisäksi tähän luokkaan kuuluvat luonnonmuistomerkit.

2.4 Uhanalaisuusluokitus

Luontoselvityksen uhanalaisuusluokitus pohjautuu uhanalaisten lajien II seurantatyöryhmän esitykseen, joka on laadittu IUCN:n uusien uhanalaisuusluokkien ja kriteerien mukaisesti. Tässä mietinnössä määriteltiin kaikille uhanalaisille lajeille uhanalaisuusluokan lisäksi elinympäristötyyppi ja uhkatekijät. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Sillällepäidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja.

Alueellisesti uhanalaisten lajien osalta uhanalaisuusluokituksen aluejakona käytetään metsäkasvillisuusvyöhykkeitä osa-alueineen. Lajit jaetaan kahteen luokkaan: alueellisesti hävinneet (RE) ja alueellisesti uhanalaiset (RT).

2.5 Uhanalaiset luontotyypit

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus pohjautuu Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointiin (8, 9). Arviointi auttaa kohdentamaan suojelua, hoitoa, ennallistamista, tutkimusta ja seurantaa tarkoituksenmukaisesti. Uhanalaisuuden arvioinnissa Suomi on jaettu kahteen osa-alueeseen. Pohjois-Suomi vastaa pohjoisboreaalista metsäkasvillisuusvyöhykettä ja Etelä-Suomi hemi-, etelä- ja keskiboreaalista vyöhykettä.

Luontotyyppien uhanalaisuuden arvioinnissa käytetyt uhanalaisuusluokat vastaavat pääpiirteissään lajien uhanalaisuustarkastelussa käytettyjä luokkia. Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) luontotyypit. Luontotyypin esiintymiin tai sen keskeisiin laadullisiin piirteisiin kohdistuu äärimmäisen suuri välitön uhka, erittäin suuri uhka lähitulevaisuudessa tai suuri uhka keskipitkällä aikavälillä hävitä tarkastelualueelta. Uhanalaisten luontotyyppien esiintymiä voi uhata pelkästään laadullinen heikkeneminen.

Luontotyyppi on sillällepäidettävä (NT), jos sen esiintymät ovat taantuneet tai se on harvinainen. Säilyvän (LC) luontotyypin esiintymiin ei kohdistu merkittävää häviämisen uhkaa keskipitkällä aikavälillä. Luontotyyppi kuuluu luokkaan hävinnyt (RE), jos sen kaikki esiintymät ovat hävinneet tarkastelualueelta.

3 Kaavahanke ja kaavatilanne

Asemakaavan laatimisen lähtökohtana on alueen tulevan käytön kehittäminen ja rakentamispaikkojen osoittaminen alueelle. Kaupunki on hankkinut Hirvimäen tilan omistukseensa. Luontoselvityksen laatimisen jälkeen käynnistyvän osayleiskaavan muutoksen ja asemakaavan laatimisen yhteydessä on tarkoitus määrittellä tarkemmin alueen tuleva maankäyttö.

23.8.2012

4.3 Vesiolot

Selvitysalueella ei ole rantaa, mutta alueella virtaa kangasmaaston halki lähteiköstä lähtevä kaivettu oja, joka päätty pienialaiseen suohon. Kaava-alue kuuluu Kylmäpuron valuma-alueeseen 14.344.

Alue sijaitsee kokonaisuudessaan Hirvaskankaan (0989251) pohjavesialueella, joka on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Pohjavesialueen antoisuudeksi on arvioitu 1800 kuutiota vuorokaudessa. Pohjavesialue on arvioitu riskialueeksi. Pohjavesialueelle ei ole suojelusuunnitelmaa.

4.4 Linnusto

Hirvimäen selvitysalueen linnusto koostui havupuustoisille kangasmetsille tyypillisestä lajistosta. Alueen karuudesta johtuen parimäärät eivät nousseet kovin korkeiksi. Selvästi yleisin laji oli peippo, muita runsaita lajeja olivat punarinta ja harmaasiippo. Harvinaisempaa metsälajistoa edustivat pyy, metsäviklo, käki, kulorastas ja töyhtötiainen. Linnuston painopiste oli alueen länsiosan varttuneemmissa ja myös kasvupohjaltaan hiukan rehevämmissä kuvioissa.

Kartoitusalueella tavattu pesimälajisto on lueteltu kokonaisuudessaan liitteessä 2. Kartoitusalueella ei ole merkittäviä lintujen muutonaikaisia lepäilyalueita.

Hirvimäen asemakaava-alueella tavattiin yhteensä neljä suojellisesti merkittäväksi luokiteltavaa lajia (Taulukko 1). Sekä pyy että sirittäjä ovat Keski-Suomessa tavallisia lajeja eivätkä parimäärät selvitysalueella olleet huomattavan korkeita. Molemmat lajit tavattiin selvitysalueen länsiosan rinnemetsissä. Soranottoalueella lähellä Uuraistentietä havaittiin kivitasku sekä törmäpääsky-yhdyskunta. Alueen aiemmassa selvityksessä mainitusta kehrääjästä (Lintudirektiivin liitteen I laji) ei nyt saatu havaintoa. Kehräjä on aiemmin havaittu Sarvimäen alueella ja voi edelleen pesiä alueella vaikka tässä kartoituksessa ei havaintoa tehty.

Taulukko 1 Hirvimäen kartoitusalueella havaitut suojellisesti arvokkaat lintulajit. Parimäärä = havaintojen perusteella arvioitu pesivien parien määrä, Uhanalaisuus = Suomen lajien uhanalaisuusluokittelu, Direktiivilaji = EU:n lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteen I laji, Erityisvastuulaji = Euroopan laajuisesti uhanalaisia ja taantuneita lajeja, joiden levinneisyys on EU:ssa keskittynyt Suomeen

Laji	Parimäärä	Uhanalaisuus	Direktiivilaji	Erityisvastuulaji
Pyy (<i>Bonasa bonasia</i>)	2	-	x	-
Törmäpääsky (<i>Riparia riparia</i>)	~30	VU	-	-
Kivitasku (<i>Oenanthe oenanthe</i>)	1	VU	-	-
Sirittäjä (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)	1	NT	-	-

Kaiken kaikkiaan Hirvimäen asemakaava-alueella ei havaittu merkittäviä linnustollisia arvoja lukuun ottamatta törmäpääskyjen pesimäkoloniaa.

23.8.2012

Kuva 3. Tikan syönnösjälkiä Sarvimäen itärinteessä.

4.5 Kasvillisuus

Selvitysalue sijaitsee eteläborealisella vyöhykkeellä Järvi-Suomen lohkossa. Alueen maapinta-ala on noin 54 ha ja se koostuu pääosin kangasmetsistä. Alueen itäosassa on soranottoalue ja osin tästä johtuen alueella risteilee ajoteitä ja polkuja. Alueen itä- ja pohjoisosassa ovat puustoltaan vaihtelevan ikäistä kuivaa kangasta (CT). Länteen päin metsätyyppi vaihtuu kuivahkon kankaan (VT) kautta Sarvimäen rinteiden ja lakiosien tuoreeseen kankaaseen (MT). Valtapuuna länsiosassa on kuusi, mutta osalla aluetta myös mänty. Varttuneimmat metsäkuviot sijaitsevan Sarvimäen itärinteessä ja ovat kuusivaltaisia. Vanhaa, yli satavuotiasta metsää alueella ei ole. Alueen metsät ovat talouskäytössä ja lahoppuun määrä pystyssä ja maassa on kauttaaltaan hyvin vähäinen. Samoin lehtipuiden osuus kokonaispuustosta on hyvin pieni. Osa alueesta on aivan tuoretta hakkuuta tai nuorta taimikkoa (Kuva 4).

Alueen keskiosassa virtaa luonnontilansa pääosin menettänyt ja osin kaivettu vähävetinen purouoma, joka päättyy pienialaiseen isovarpurämettä kasvavaan suolaikkuun. Puron alkupäässä on lähteisyyttä. Puron yhteydessä on pieni kaivettu vesiallas. Myös alueen kaakkoiskulmassa on pienialaisesti suokasvillisuutta, mutta tämä osa on ojitettu ja ojitus johtaa pieneen kaivettuun lampeen. Sarvimäen rinteessä esiintyy hyvin pienialaisesti pohjavesivaikutusta ilmentävää kasvillisuutta kuten hiirenporrasta ja isoalvejuurta. Nämä laikut keskittyvät vanhoille metsäkoneiden ajourille.

Kasvillisuuden perusteella Hirvimäen selvitysalueelta ei ole tarpeen rajata erityisen arvokkaita elinympäristöjä.

23.8.2012

Kuva 4. Ilmakuva alueesta (© Maanmittauslaitos).

Kuva 5. Alueen länsireunan varttuvaa ja väljennettyä kuusikkoa.

23.8.2012

Kuva 6. Alueen eteläosan mäntykangasta.

4.6 Uhanalaiset luontotyypit

Alueella on seuraava uhanalainen luontotyyppi:

- Lähteiköt (VU), Alueellisesti (EN). Ei täysin luonnontilainen, sillä lähtöpuroa kaivettu.

Alueella ovat seuraavat silmälläpidettävät (NT) luontotyypit:

- Isovarpuräme
- Havumetsävyöhykkeen kangasmaiden latvapurot (NT, alueellisesti VU)

4.7 Uhanalaiset lajit

Hirvassiilon maa-ainestentoal alueen pohjoisosassa havaittiin kivitasku (VU) ja noin 30 parin törmäpääsky-yhdyskunta (VU). Törmäpääsky on Suomessa rauhoitettu laji (LsL 38 ja 39 §). Molemmat lajit viihtyvät ihmisen muokkaamassa ympäristössä ja törmäpääsky on eteläisessä Suomessa riippuvainen ihmisen aikaansaamista elinympäristöistä luontaisten elinympäristöjen vähyiden vuoksi. Suositukset törmäpääskyn huomioimiseksi alueella on esitetty luvussa 5.

Selvitysalueelta ei löydetty merkkejä liito-oravan oleskelusta. Metsäpohjan karuudesta ja lehtipuun yleisestä niukkuudesta johtuen lajin pysyvien pesimä- tai ruokailualueiden sijainti selvitysalueella on epätodennäköistä. Läheinen Kylmähaudan luonnonsuojelualue on kuitenkin liito-oravan elinaluetta ja kulkuyhteydet asemakaavoitettavan alueen kautta muille alueille tulisi turvata.

23.8.2012

Ympäristöhallinnon tietokannassa ei ollut alueelta havaintoja uhanalaisista lajeista (Keski-Suomen ELY-keskuksen tiedonanto 16.8.2012), eikä maastoselvitysten yhteydessä tehty havaintoja uhanalaisista lajeista.

4.8 Luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit

Alueen välittömässä läheisyydessä elää liito-orava, joka on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty (LSL 49.1 §)¹. Myös alueen eteläpuolella on liito-oravan elinpiiri (2).

Liito-oravan luontaisia elinympäristöjä ovat varttuneet kuusivaltaiset sekametsät, joissa kasvaa järeitä haapoja sekä leppää ja koivua. Haapa on tärkeä pesä- ja ravintopuuna. Liito-oravametsissä on tyypillisesti eri-ikäistä puustoa ja useita eri latvuserroksia. Elinalueet ovat usein kallioiden juurilla, rinteissä ja pienvesistöjen varsilla. Myös rauhalliset suuripuiset puistot ja puutarhat kelpaavat, mikäli kolopuita on tarjolla. Liito-oravat pystyvät käyttämään nuoria metsiä, siemenpuuasentoon hakattuja ja varttuneita taimikoita ruokailuun ja liikkumiseen kuusimetsästä toiseen.

Liito-orava pesii useimmiten käpytikän tai muiden tikkojen tekemässä kolossa (useimmiten haavassa) sekä vanhoissa oravan tai rastaan tekemissä risupesissä kuusessa. Laji pesii myös linnunpöntössä ja rakennuksissakin. Vaihtopesiä on käytössä useita, yleensä 3-8 kappaletta. Vuodessa syntyy 1-2 poikuetta. Liito-orava liikkuu liitämällä puusta toiseen. Liidot ovat tavallisesti 40 metrin pituisia. Maassa se liikkuu kömpelösti ja yleensä vain muutamia metrejä, jos liito jää lyhyeksi.

4.9 Arvokkaat luontokohteet

Kaava-alue sijaitsee lähimmillään noin 60 m päässä Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura 2000-alueeseen (FI0900011) kuuluvasta Kylmähaudan luonnonsuojelualueesta (Kuva 1), jolla on liito-oravan elinpiiri. Asemakaavan toteuttaminen ei saa merkittävästi heikentää niitä arvoja, joiden perusteella alue on perustettu Natura-alueeksi (luontotyytit ja niiden ominaislajisto sekä kirjojokikorento) ja ekologiset yhteydet muihin Natura-alueisiin on turvattava. Lähinnä kysymykseen tulee vesiolojen säilyminen nykyisellään sekä riittävän viherkäytävän varaaminen kaava-alueen kautta.

Natura-alueen luontodirektiivin luontotyytit ovat:

- Humuspitoiset lammet ja järvet, Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on *Ranunculus fluitans*
- Vaihtumissuot ja rantasuot
- Fennoskandian lähteet ja lähdesuot
- Letot
- Kasvipeitteiset silikaattikalliot
- Boreaaliset luonnonmetsät (priorisoitu luontotyyppi)
- Boreaaliset lehdot
- Harjumuodostumien metsäiset luontotyytit

¹ LSL:n (luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096) 49.1 §:n mukaan EY:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luonnonvaraisten elinympäristöjen ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. (24.6.2004/553). LSA:n (luonnonsuojeluasetus 14.2.1997/160) liitteessä 5 on lueteltu Suomessa luonnonvaraisena esiintyvät luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit.

23.8.2012

5 Suositukset

Alueen maankäyttösuunnittelussa on huomioitava liito-oravan liikkuminen alueen kautta. Alueen sijaitseminen tärkeällä pohjavesialueella tulee huomioida rakentamisen toteuttamisessa ja alueen käytössä. Rakentaminen ja alueen käyttö eivät myöskään saa heikentää läheisen Natura-alueen eheyttä. Vaikutuksia voi kohdistua, jos pohjavesiolosuhteet muuttuvat tai ekologiset yhteydet muihin luontoalueisiin katkeavat. Jos asutus Natura-alueen lähialueella lisääntyy, tulee kiinnittää huomiota liikkumisen ohjaamiseen muualle kuin suojelualueelle. Vieraslajien, kuten jättipalsami, leviämistä puutarhoista suojelualueelle tulisi myös ehkäistä jo suunnitteluvaiheessa sijoittamalla asuinpihat siten, että puutarhajätettä ei läjitetä pihojen ulkopuolelle ja siemeniä ei pääse suoraan kulkeutumaan Natura-alueelle.

Sarvimäen alue, jossa aiemmin on havaittu kehrääjä tulisi säästää rakentamiselta ja voimakkaalta metsänkäsittelyltä. Liitteessä 1 on esitetty raja-alue virkistysalueeksi, jolla turvataan ekologiset yhteydet läheiseltä Natura-alueelta sekä alueen arvokkaimpien luontotyyppien ja lajiston säilyminen. Alueet ovat myös erinomaisia virkistyskäyttöön hyvien marjamaiden ansiosta. Alueen monimuotoisuutta voidaan lisätä jatkossa jättämällä/lisäämällä lehti- ja lahoppua sekä säästämällä virkistysalueiksi rajattu alue avohakkuilta. Törmäpääskyjen huomioiminen maa-ainestenoton yhteydessä on esitetty seuraavassa luvussa tarkemmin (5.1). Alueelle rakennustoimintaa suunniteltaessa toiminnan aloittaminen tulee ajoittaa pesimäkauden ulkopuolelle, jottei toimilla aiheuteta poikasten ja emojen kuolemaa.

5.1 Yleiset suositukset törmäpääskyjen huomioimiseksi maa-ainesten oton yhteydessä

Maa-ainesta, erityisesti hiekkaa, otettaessa voidaan törmäpääsky kolonia suhteellisen helposti havaita ja jättää niille muutaman kymmenen metrin (20-50m) kaistale kolonian koosta riippuen siihen mihin ne toukokuussa näytävät asettuvan. Törmäpääskyt eivät ole osoittaneet häiriintymisen merkkejä vaikka lähituntumassa työskennellään koneiden kanssa.

Kulloisenkin vuoden pesimäpaikka tulisi merkitä maastoon, jotta kaikki alueella työskentelevät osaavat sen huomioida. Törmäpääskykolonian vuotuinen sijainti on hyvä merkitä muistiin. Tällöin lupien mukainen törmäpääskykolonian huomioiminen voidaan osoittaa viranomaiselle. Koloniassa pesivien lintujen määrän vuosittainen seuraaminen ei ole maa-aineksen ottajan puolesta tarpeen, sillä määrät vaihtelevat vuosittain muista kuin paikallisista syistä.

Ennen toukokuuta ja elokuun jälkeen maa-ainestenotosta törmäpääskyjen pesimäalueella ei ole haittaa, sillä ne kaivavat vuosittain uudet onkalot.

Maa-ainesten oton loputtua pahin uhka törmäpääskyille on lupavaatimusten mukainen maisemointi ja alueen metsittyminen sekä seinämien rapautuminen vaikka maisemoinnissa seinämiä olisi säästettykin. Maa-aineluissa on mahdollista säätää törmäpääskyjen käyttämien seinämien säästäminen, jos paikalla pesii elinvoimainen kolonia (vähintään kymmenen pesäkolonia) (suositus: <http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/tormapaaskyvetoimus.pdf>). Törmät voidaan myös maisemoida osittain säästämällä esimerkiksi kolmen metrin korkuinen törmä. Suomen lainsäädännön mukaan maanomistaja on kuitenkin vastuu alueen turvallisuudesta ja seinämät on siten aidattava

23.8.2012

turvallisuuden parantamiseksi. Myös muutaman metrin korkuinen törmä voi aiheuttaa turvallisuusriskin. Nämä toimet ovat mahdollisia vain, jos maanotosta vastaava taho omistaa alueen (esimerkiksi kunta) tai maanomistaja suostuu huolehtimaan jatkossa alueen turvallisuudesta. Vaikka maisemoinnin yhteydessä törmii säästetään, niiden käyttökelpoisuus kestää toiminnan loputtua arviolta 5-10 vuotta, kunnes ne ovat rapautuneet ja/tai sortuneet, ja ympäristö kasvaa umpeen. Tuossa ajassa kuitenkin ehtii kasvaa useita pääskysukupolvia, joten mahdollisuuksien mukaan törmien säästäminen on suositeltavaa.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Hyväksynyt:

Jarmo Silvennoinen
aluepäällikkö, rkm

Laatinut:

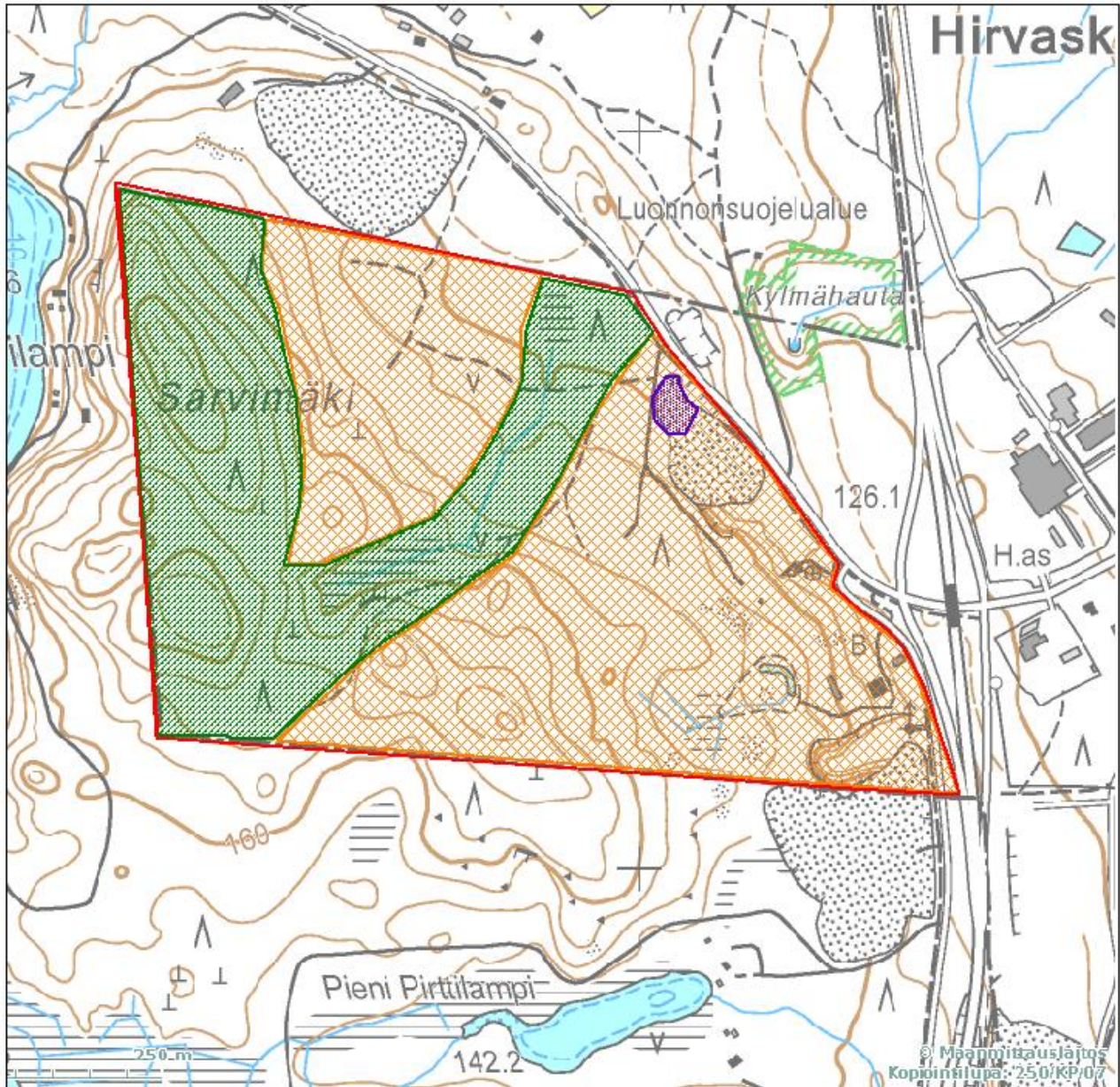

Marjo Bihlaja
suunnittelija, FT

Kirjallisuus

Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2.painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.

Liite 1: Suositukset

Selitteet Rakentamisalue Uhanalaisten lajien pesimäalue Huom. oitava toiminnassa Lähihivistysalue Alueella ei suoriteta päätehakkua	Äänekosken kaupunki Hirvimäen asemakaavan luontoselvitys	Mittakaava 1:8000
	 FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy Puistokatu 2 A, PL 383 40101 Jyväskylä Puh. 0104096500 www.fcg.fi	YMS LIITE 1
	Päiväys 23.8.2012	Suunn. Marjo Pihlaja Hyv. Jarmo Silvennoinen

Liite 2: Alueella kartoituskäynneillä havaittu pesimälajisto

Havaitut lajit		Parimäärä
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	2
Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>	1
Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>	1
Käki	<i>Cuculus canorus</i>	1
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>	1
Törmäpääsky	<i>Riparia riparia</i>	~30
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	2
Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>	1
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>	4
Kivitasu	<i>Oenanthe oenanthe</i>	1
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>	1
Kulorastas	<i>Turdus viscivorus</i>	1
Sirittäjä	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	1
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>	1
Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>	2
Harmaasieppo	<i>Muscicapa striata</i>	6
Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>	1
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>	1
Töyhtötiainen	<i>Parus cristatus</i>	1
Kuusitiainen	<i>Parus ater</i>	1
Sinitiainen	<i>Parus caeruleus</i>	1
Talitiainen	<i>Parus major</i>	2
Puukiipijä	<i>Certhia familiaris</i>	1
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	12
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>	3
Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>	2